

18 DEKEN BERAAD

JAARVERSLAG TOEZICHT DEKENBERAAD

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
1. HET DEKENBERAAD EN DE STAF	5
1.1. Het dekenberaad	5
1.2. Organisatie en staf	11
1.3. Samenwerking en harmonisatie in de uitvoering	11
1.4. Professionalisering en opleiding	15
2. ONTWIKKELINGEN ADVOCATUUR	17
2.1. Externe ontwikkelingen	17
2.2. Interne ontwikkelingen	18
3. TOEZICHT	19
3.1. Dynamisch toezicht verloopt risicogestuurd	19
3.2. Risicoprofiel: periodieke prioritering en indicatorensselectie in 2018	23
3.3. Algemeen en specifiek toezicht	24
3.4. Instrumenten van algemeen toezicht	28
3.4.1. Opgave nieuw kantoor	29
3.4.2. Toetsen van Centrale Controle op de Verordening	30
3.4.3. Kantoorbezoeken	34
3.4.4. Pilot opvragen kengetallen	38
3.5. Instrumenten van specifiek toezicht	41
3.5.1. Kantoorbezoek naar aanleiding van een specifiek signaal	41
3.5.2. Nadere financiële monitoring	44
3.5.3. Nader onderzoek naleving Wwft	47
3.5.4. Handhaving	47
3.5.5. Klachtbehandeling	50
3.6. Conclusies toezicht 2018 en vooruitblik 2019	55
4. SPEERPUNTEN 2019	57

VOORWOORD

Niet zonder trots presenteren wij u het gezamenlijke verslag van de werkzaamheden van de dekens over 2018. In voorgaande jaren werd de verantwoording over de wijze waarop toezicht wordt uitgeoefend, neergelegd in de jaarverslagen van het dekenberaad, maar vooral ook in de jaarverslagen van de 11 lokale orden. Daardoor ontstond een enigszins verbrokkeld beeld van het uitgeoefende toezicht. Terwijl de lokale jaarverslagen vaak ook nog eens intern, op de eigen balie, gericht waren.

Voor het jaarverslag van het dekenberaad is er dit jaar voor het eerst uitdrukkelijk voor gekozen om de verantwoording over het toezicht te bundelen en dus gezamenlijk af te leggen. In dit jaarverslag vindt u derhalve in één oogopslag de resultaten van het toezicht door de plaatselijke dekens en de cijfermatige weergave van die relevante toezichtactiviteiten bij elkaar.

Hoofdstuk 1 beschrijft hoe het dekenberaad is georganiseerd hoe de werkwijze is en op welke wijze het dekenberaad door de bureaus van de lokale ordes wordt ondersteund. Tevens treft u een overzicht aan van een aantal relevante thema's die het afgelopen jaar in het dekenberaad zijn besproken.

In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op enkele relevante externe en interne ontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande uitdagingen. Externe ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld de almaar uitdijende markt voor juridische dienstverlening en de toegenomen wet- en regelgeving die meer eisen aan de compliance van advocaten stellen. Denk daarbij aan de wijzigingen in de Wwft en de invoering van de AVG. Intern is ingezet op het vergroten van de bewustwording van waarden en normen; compliance is immers gebaat bij bewust en eenduidig gedragen normen.

In hoofdstuk 3 wordt aan de hand van het theoretische model van risicogestuurd toezicht uitgelegd op welke wijze de dekens hier in 2018 in praktijk invulling aan hebben gegeven. Risicogestuurd toezicht is een dynamisch en cyclisch proces, waarbij via output van het toezicht van het voorgaande jaar en relevante externe ontwikkelingen van ieder jaar, nieuwe aandachtspunten van toezicht worden geformuleerd.

Voor 2018 waren deze 'speerpunten': de naleving van de Wwft, de financiën (uitvraag kengetallen) en de kwaliteit van de dienstverlening.

In hoofdstuk 3.3 en verder wordt ingegaan op het algemeen en specifiek toezicht. **In 3.6** worden de conclusies geformuleerd.

VOORWOORD

In hoofdstuk 4 worden tot slot aan de hand van hetzelfde model van risico-gestuurd toezicht de aandachtspunten van de dekens voor het jaar 2019 benoemd.

Wij spreken de hoop en de verwachting uit dat deze nieuw gekozen opzet van verantwoording van het door de dekens uitgeoefende toezicht beter inzicht geeft in de ontwikkeling van risico's en van tekortkomingen en onregelmatigheden.

In 2018 is door de dekens een voorschot genomen op de evaluatie van de Wet Positie en Toezicht Advocatuur ("de Advocatenwet") die in 2019 zal plaatsvinden en uiterlijk voor het einde van dit jaar zal moeten zijn afgerond.

De dekens hebben ook in 2018 weer grote stappen gemaakt in het kader van een uniforme wijze van toezicht houden en klachtbehandeling. Het toezicht wordt steeds meer omvattend en steeds fijnmaziger. Deze ontwikkeling zal ook in 2019 worden voortgezet.

Tot slot: dit jaarverslag is tot stand gekomen door het werk van velen, in het bijzonder gaat onze dank uit naar François van Vloten, Inge Minkenberg en de medewerkers van de NOvA.

Monique Brink
Jan Frederik Schnitzler
Voorzitters dekenberaad

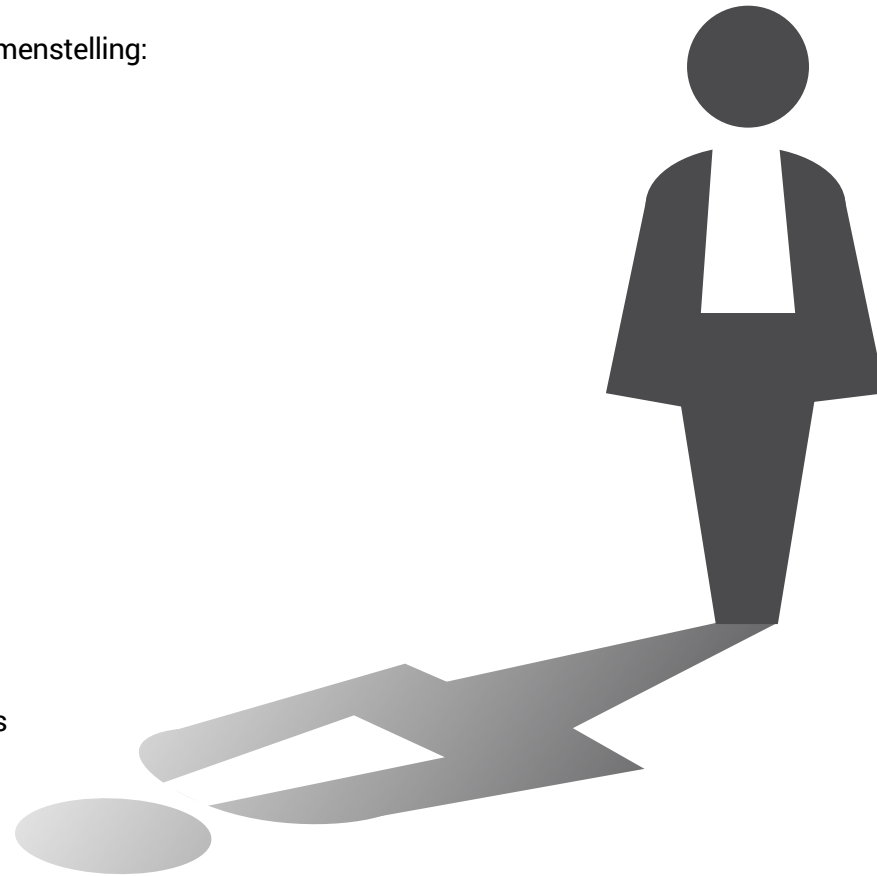
HET DEKENBERAAD EN DE STAF

1.1. Het dekenberaad

Het dekenberaad kende per 31 december 2018 de volgende samenstelling:

- mr. M.M. (Monique) Brink (Noord-Holland)
- mr. J.F.C. (Jan Frederik) Schnitzler (Oost-Brabant)
- mr. M.L.J. (Maaïke) Bomers (Gelderland)
- mr. R.A.A. (Rob) Geene (Noord-Nederland)
- mr. P. (Peter) Hanenberg (Rotterdam)
- mr. E.J. (Evert Jan) Henrichs (Amsterdam)
- mr. S.H.W. (Bas) Le Large (Midden-Nederland)
- mr. W.A. (Lex) Lensink (Zeeland-West-Brabant)
- mr. E.A.M. (Carl) Luttikhuis (Overijssel)
- mr. A.B. (Arjen) van Rijn (Den Haag)
- mr. J.A.W.M. (Hans) Vogels (Limburg)

Ondersteuning van het dekenberaad: mevr. mr. B. Roest Crollius

HET DEKENBERAAD EN DE STAF

In 2018 hebben de dekens **11 keer vergaderd**. Tijdens deze vergaderingen waren de voorzitter van het Hof van Discipline (eenmaal) en de leden van het College van Toezicht (tweemaal) als gasten aanwezig. De vergaderingen van het dekenberaad worden tevens bijgewoond door de algemeen deken en medewerkers van de Nederlandse orde van advocaten (NOvA). Het dekenberaad heeft eveneens overleg gevoerd met de algemene raad van de NOvA, terwijl de voorzitters van het dekenberaad de contacten hebben onderhouden met onder andere: het Ministerie van Justitie en Veiligheid, de Autoriteit Consument & Markt (ACM), de Belastingdienst, de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

In 2018 is binnen het dekenberaad onder meer gesproken en/of beleid vastgesteld met betrekking tot de volgende thema's:

- uniforme communicatie over toezicht;
- evaluatie van de Advocatenwet;
- nieuwe samenwerkingsvormen;
- risicogestuurd toezicht, waaronder het formuleren van speerpunten van toezicht voor 2019, te weten: de financiële positie/kwetsbaarheid van kantoren (inclusief ondermijning), (kennis van) de Wwft en éénmanskantoren met extra kwetsbaarheid (lokaal in te vullen);

- gedragslijn toezicht inzake excessief declareren door advocaten;
- omgaan met recidive;
- stage en patronaat (vaststellen beleidsregel inzake stage en patronaat 2018);
- beleid stagiaire-ondernemer;
- implementatie van de uitvraag van kengetallen en de automatisering van deze uitvraag;
- bestuursrechtelijke handhaving Wwft (vaststellen beleidsregel bestuursrechtelijke handhaving Wwft 2018).

Tijdens de vergaderingen vindt tussen de dekens aan de hand van casusposities tevens intervisie plaats, waarbij best practices worden besproken.

MONIQUE BRINK - DEKEN NOORD-HOLLAND **JAN FREDERIK SCHNITZLER** - DEKEN OOST-BRABANT

“Het dekenberaad in zijn huidige vorm is ontstaan in 2015. De toenmalige dekens hadden behoefte aan vaker en meer gestructureerd overleg. Daarvoor wisten ze elkaar natuurlijk ook wel te vinden, maar dat was incidenteel, op basis van specifieke casussen of vraagstukken. Sindsdien er is een grote professionaliseringsslag gemaakt. Alle dekens komen nu minimaal 1 keer per maand bij elkaar om informatie uit te wisselen over specifieke casussen en beleid te ontwikkelen. Op de agenda van het dekenberaad staan daarnaast altijd het toezicht op de naleving van de Wwft en de laatste juridische ontwikkelingen daarin. En we nodigen vaak een spreker uit van buitenaf, bijvoorbeeld van het ministerie of het Landelijk / Functioneel Parket.

Harmonisering van het toezicht is enorm belangrijk. Elke advocaat in Nederland, of hij nu werkt in Groningen of Maastricht, moet zich aan dezelfde regels houden. Daarom werken we op steeds meer gebieden met gestandaardiseerde vragenlijsten, bijvoorbeeld voor de Centrale Controle op de Verordening (CCV) en de kantoorbezoeken. Toch krijg je als deken

ook onvermijdelijk met grijze gebieden te maken. Het is dan heel prettig om te kunnen overleggen met de enige 10 andere personen in Nederland met deze functie en verantwoordelijkheid. Je hebt als deken ook niet alle wijsheid in pacht. Gelukkig is er die mogelijkheid, ook buiten de bijeenkomsten van het dekenberaad om. Er is zelfs een appgroep voor de dekens, waar we elkaar feedback kunnen vragen over kleinere kwesties.

We beschikken over een eigen opleidingsinstituut dat maandelijks nieuwe cursussen en workshops organiseert. Vaak zijn deze niet alleen voor de dekens van waarde, maar ook voor het ondersteunend personeel. Bijvoorbeeld wanneer het gaat over de Wwft of over de AVG. Daarnaast is er natuurlijk veel aandacht voor het gedragsrecht en de jurisprudentie van de tuchtrechter. Nieuwe dekens gaan altijd verplicht op een aantal cursussen, zodat we vanuit dezelfde achtergrondkennis handelen.”

HET DEKENBERAAD EN DE STAF

1.2. Organisatie en staf

De 11 dekens worden in hun toezichhoudende taak ondersteund door een staf van **65 fte**, bestaande uit bureaudirecteuren, juristen, stafmedewerkers en administratieve medewerkers, verdeeld over de 11 bureaus.

Beleidsvoorbereiding en voorbereiding van de besluitvorming door het dekenberaad vindt mede plaats binnen het adjunctenberaad, dat is samengesteld uit de 11 bureaudirecteuren (tevens adjunct-secretarissen, met uitzondering van Overijssel), afkomstig uit de verschillende arrondissementen. Binnen dit beraad vindt tevens de operationele afstemming van de werkzaamheden binnen de bureaus plaats en worden nadere afspraken gemaakt over de uniforme toepassing van wet- en regelgeving.

Het adjunctenberaad kende in 2018 de volgende samenstelling: mr. Th.M. (Thecla) Dams (Noord-Holland), mr. H.A.H. (Henriëtte) Holm-Robaard (Noord-Nederland), mr. M-L.A.J. (Marie-Louise) Hoppenbrouwers (Gelderland), mr. N.M.P. (Nicole) Jäger (Midden-Nederland), mr. P.A. (Paul) van Lange (Rotterdam), mr. K.E. (Karin) van der Meulen-Knol (Overijssel), mw. I.G.M.H. (Inge) Minkenberg (Oost-Brabant), mr. M.A.M. (Monique) Rademaker (Zeeland-West-Brabant), mr. A.S. (Agaath) Reijnders-Sluis (Amsterdam), mr. S. (Saskia) van der Toorn (Den Haag) en mr. F.L.J. (François) van Vloten (Limburg).

1.3. Samenwerking en harmonisatie in de uitvoering

Samenwerking en harmonisatie in de uitvoering vormden ook in 2018 belangrijke thema's binnen het dekenberaad. Zo heeft het dekenberaad sturing gegeven aan de implementatie van een nieuw landelijk geautomatiseerd systeem, "Amadeus" genaamd, waardoor de registratie van klachtbehandeling, bemiddeling en toezicht binnen de verschillende bureaus in grote lijnen uniform plaatsvindt. Incidentele pieken in de werkbelasting kunnen door de verschillende bureaus van de orde makkelijker in onderling overleg opgevangen worden. Deze intentie is ook uitgesproken in de door de adjuncten in opdracht van het dekenberaad opgestelde notitie 'Samenwerking bureaus'.

Ook is in 2018 werk gemaakt van een gecoördineerde invoering van noodzakelijke administratieve aanpassingen en de ontwikkeling van kennis naar aanleiding van de totstandkoming van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

BAS LE LARGE - DEKEN MIDDEN-NEDERLAND

Over Amadeus

“Amadeus is een computerprogramma waarmee per arrondissement alle informatie kan worden vastgelegd inzake het toezicht. In Amadeus houden we alle relevante informatie over advocaten bij. Hun registratie, de datum van beëdiging, alle kantoorgegevens, kantoorwisselingen en de eventuele tuchtrechtelijke geschiedenis. Het systeem is speciaal ontworpen voor de orde en gefinancierd door de lokale ordes.

Enige jaren geleden ontstond de behoefte aan een nieuw systeem om toezichtinformatie in te ontsluiten. Tot dan toe werkte elke orde met een eigen informatiesysteem, waardoor het soms lastig was om onderling te vergelijken. Dat voldeed niet langer voor modern toezicht. De dekenen hebben toen diverse softwarebouwers benaderd en de keuze gemaakt voor een nieuw, geheel eigen systeem. Daarbij was beveiliging een heel hoge prioriteit. We hebben het systeem ook laten testen op kwetsbaarheden.

In 2017 is Amadeus online gegaan. Sinds die tijd gebruiken wij het om alle relevante informatie in op te slaan en te ontsluiten. Elke klacht heeft nu een

vaste behandelaar, die alle handelingen opslaat, ook bijvoorbeeld e-mails. Ik kan met een paar klikken de voortgang van elk dossier inzien. En het is mogelijk om informatie op afstand, dus via een tablet of mobiele telefoon, in te zien. Tijdens een kantoorbezoek kunnen we dus ook overal bij. Tot slot is Amadeus uniform over de ordes. Een ordemedewerker uit Groningen zou morgen bij ons kunnen komen zitten en precies weten hoe alles werkt. We kunnen nu meer doen met minder mensen en de informatie is geharmoniseerd.

Amadeus is met name een instrument voor toezicht op de afgelopen periode. Om probleemgevallen tijdig te zien, hebben we andere instrumenten, zoals de kantoorbezoeken en de signalen die we van bijvoorbeeld de rechtbank krijgen. Maar met Amadeus kunnen we een patroon zien, bijvoorbeeld als het gaat om recidive. Het is nu veel makkelijker om te zien dat iets 3 jaar geleden, onder wellicht een andere deken, ook al eens is gebeurd. Daar hoeven we niet meer de papieren dossiers voor in. Dat maakt wat wij doen efficiënter én objectiever.”

HET DEKENBERAAD EN DE STAF

Op het terrein van de Wwft en het bestuursrecht vindt bovendien een bundeling van expertise plaats in kenniscentra. Deze kenniscentra vervullen een belangrijke rol in zowel de interne als de externe informatievoorziening en advisering.

Kenniscentrum bestuursrecht

In Arnhem is het Kenniscentrum bestuursrecht gevestigd, bestaande uit de stafjuristen mr. dr. L.A. (Lise) Kjellefold en mr. V.A.E. (Vanessa) van Westing-Kuipers. Dit Kenniscentrum heeft in 2018 diverse bureaus van de orde geadviseerd op het terrein van het bestuursrecht. Het betrof een tiental adviezen over onder meer de kwalificatie van beslissingen en over de zorgvuldige behandeling van (informatie)verzoeken (waaronder Wob-verzoeken). Bestuursrechtelijke procedures zijn dit jaar niet gevoerd.

Kenniscentrum Wwft

In Den Haag is het **Kenniscentrum Wwft** gevestigd. Advocaten uit het hele land kunnen aan dit centrum vertrouwelijk hun vragen voorleggen en advies krijgen.

In 2018 heeft dit Kenniscentrum **114 adviesaanvragen** behandeld. Deze verzoeken om advies hadden betrekking op de volgende onderwerpen:

- adviezen artikel 16 Wwft meldplicht: 11
- uitleg toepasselijkheid artikel 1a lid 4 sub c en lid 5 Wwft: 47
- uitleg artikel 1 lid 1 Wwft (ongebruikelijke transacties): 3
- cliëntenonderzoek artikel 3 e.v. Wwft (inclusief UBO): 19
- artikel 35 Wwft (opleiding): 9
- advies over aannemen contant geld: 1
- diversen: aanpassen protocollen in handboeken, informatieverzoeken banken, enz.: 20
- oplichtingcasus: 4

Ten opzichte van 2017 is het aantal adviesverzoeken met meer dan 50% gestegen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat advocaten zich beter bewust zijn van de reikwijdte van de Wwft en de hiermee verband houdende implementatie van de 4de anti-witwasrichtlijn. Advocaten stellen hierbij niet alleen vragen over de uitleg van regelgeving, doch leggen aan het Kenniscentrum ook concrete gevallen voor.

HET DEKENBERAAD EN DE STAF

De centrale rol van het Kenniscentrum maakt het ook mogelijk om concrete risico's in het kader van de Wwft op landelijke schaal te detecteren en om de beroepsgroep dienaangaande breed te informeren.

De medewerkers van het Kenniscentrum, mr. A.H. (Albertine) Bollemeijer en mw. mr. S.A.A. (Suzanne) Hendrickx, hebben in 2018 in drie arrondissementen cursussen gegeven en hebben daarnaast workshops verzorgd ten behoeve van de dekens en de medewerkers van de verschillende bureaus.

Vermeldenswaard zijn daarnaast de deelname van het Kenniscentrum aan het **internationale congres voor toezichthouders in de juridische sector** en de betrokkenheid bij de commissie meldplicht onder leiding van het ministerie van Financiën. Voorts is er structureel overleg met medewerkers van de NOVA aangaande actuele ontwikkelingen binnen de Wwft.

1.4. Professionalisering en opleiding

Om in de veranderende omgeving van het toezicht de toezichtstaak goed te kunnen uitvoeren is het van belang dat de dekens, adjuncten, stafjuris-

ten, medewerkers van de bureaus en leden van de raad van de orde voldoende bekwaam zijn in het uitoefenen van hun taken. Opleiding is in dat kader onontbeerlijk.

In 2018 zijn de volgende opleidingen georganiseerd:

- Privacy & AVG, op 5 februari 2018, gegeven door mw. mr. F.C. (Friederike) van der Jagt (advocaat bij Hunter Legal te Amsterdam)
- Compliance, op 21 februari 2018, gegeven door mr. dr. M.F.M. (Melanie) van den Berg (Berg Legal te Tilburg)
- Tuchtrect & aansprakelijkheid / klachten, op 17 mei 2018, gegeven door mw. mr. L.H. (Leonie) Rammeloo (advocaat bij Van Doorne N.V. te Amsterdam) en mr. H.C.M.J. (Hein) Karskens (advocaat bij Bos en Lommer Advocaten te Amsterdam)
- Wwft, op 17 mei 2018, gegeven door mr. J.G. (Jurjan) Geertsma (advocaat bij Jahae Raymakers te Amsterdam)
- Leidinggeven in een veranderende organisatie, op 17 oktober 2018, gegeven door prof. dr. A. Cozijnsen (VU)

HET DEKENBERAAD EN DE STAF

- “Kijkje bij de burens: Hoe doen andere toezichhouders het?”, op 12 december 2018, gegeven door prof. dr. H. Langendijk R.A. (Nyenrode/Erasmus)
- Lastig klaaggedrag, 3 workshops, op 4 oktober 2018, 8 november 2018 en 4 december 2018, gegeven door medewerkers van de Nationale Ombudsman.

De opleidingscommissie bestaat uit: mr. M.M. (Monique) Brink (deken Noord-Holland), mr. J.A.W.M. (Hans) Vogels (deken Limburg) en mr. N.M.P. (Nicole) Jäger (adjunct-secretaris Midden-Nederland).

ONTWIKKELINGEN BINNEN DE ADVOCATUUR

2.1. Externe ontwikkelingen

De markt van juridische dienstverlening verandert

Er is een groei van het aantal alternatieve aanbieders van juridische diensten, zoals juridische ZZP'ers, detacheerders en juridische adviesbureaus. De technologische ontwikkelingen die inspelen op de vraag van de almaar digitaal mondigere burger verlopen bovendien razendsnel. Procesmatig en zich herhalend werk leent zich daarnaast voor standaardisatie en automatisering, terwijl juridische kennis steeds meer digitaal te ontsluiten is door onder meer juridische websites.

Daarnaast is er een tendens waarneembaar waarin overheid en rechtspraak steeds meer aansturen op vormen van alternatieve geschillenbeslechting.

De ontwikkeling van aanbod – naar vraaggerichte dienstverlening heeft dan ook consequenties voor de gehanteerde tarieven en daagt advocaten bovendien uit om op een andere manier te declareren, dan enkel het 'uurfactuur model' te hanteren. Binnen de gefinancierde rechtshulp dreigt als gevolg van de kabinetsplannen een verdere verschraling.

Innovatie is noodzaak geworden

Advocaten dienen zich te onderscheiden door kwaliteit. Specialisatie binnen de advocatuur is een gegeven geworden. Het is niet langer meer mogelijk om op alle rechtsterreinen deskundig te zijn. In het kielzog van de technologische ontwikkelingen vragen cliënten om meer transparantie in dienstverlening en communicatie en is het vergrootglas meer en meer komen te leggen op een juiste prijs-kwaliteitbalans.

Advocaten zijn ondernemer geworden. Optimalisering van onder meer de bedrijfsvoering, financiële soliditeit en deugdelijk beleid op het terrein van HRM hebben voortdurende zorg en aandacht nodig.

Daarbij komt dat door de toegenomen eisen van wet- en regelgeving meer eisen aan de compliance van advocaten en hun kantoren worden gesteld. In dit verband mogen de ontwikkelingen binnen de Wwft (inwerkingtreding vierde anti-witwasrichtlijn op 25 juli 2018) en de invoering van de AVG (op 25 mei 2018) niet onvermeld worden gelaten.

ONTWIKKELINGEN BINNEN DE ADVOCATUUR

2.2. Interne ontwikkelingen

Toezicht vraagt om professionals

Wwft, kwaliteitstoets advocatuur, vernieuwde gedragsregels, implementatie van het rechtsgebiedenregister, opvragen van financiële kengetallen: dekens dienen op steeds meer terreinen toezicht te houden, waarbij de kaders van toezicht door wet- en regelgeving steeds ruimer worden. De groei van het aantal kleine kantoren maakt het toezicht bovendien meer arbeidsintensief.

In een dynamische markt waarin innovatie noodzakelijk is geworden vraagt dit om een gezamenlijk gedragen toezicht en een stevig ondersteunend apparaat. De dekens, verenigd in het dekenberaad hebben in 2018 verdere stappen op het vlak van **gestructureerd risicogericht en dynamisch toezicht** gezet, waarbij **ondersteuning door een professionele staf en gespecialiseerde medewerkers** een vanzelfsprekendheid is geworden.

Van enkel regels volgen naar normbesef

Toezicht bestaat niet enkel uit handhaving maar behelst een veel breder instrumentenpalet. De uitvraag in het kader van de **Centrale Controle op de Verordening** heeft in 2018 meer in het teken van de bewustwording van waarden en normen in de advocatuur gestaan. Hier is ook bij de implementatie van de **nieuwe gedragsregels 2018** ruim aandacht aan besteed. Een deugdelijke compliance staat of valt immers bij bewust gedragen normen.

Meer nadruk op financieel toezicht

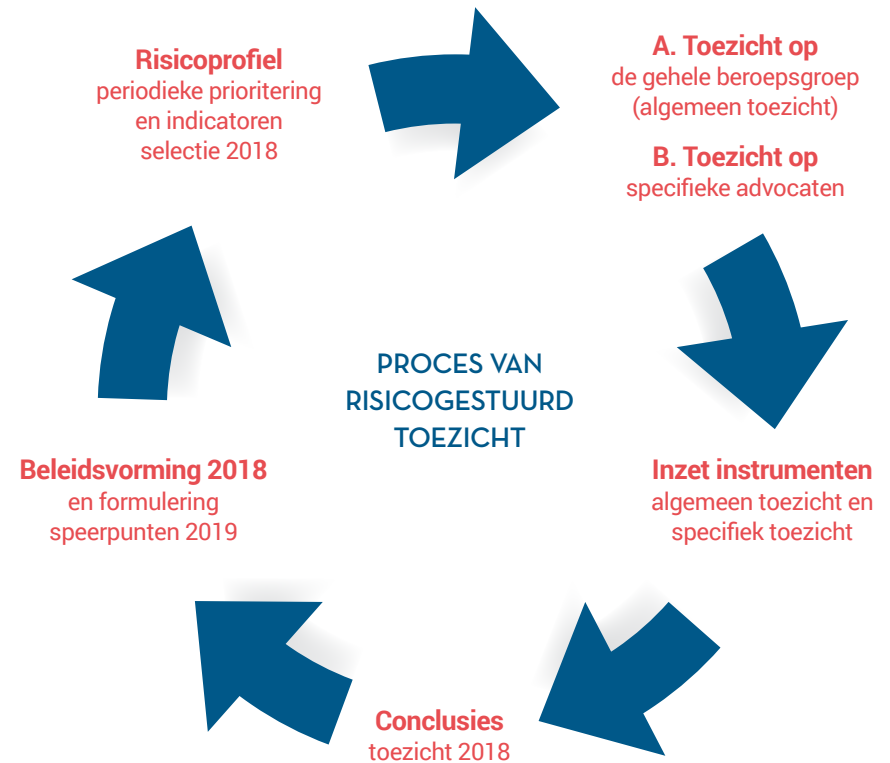
Als gevolg van de marktontwikkelingen binnen de advocatuur en de druk die hierdoor op de financiële soliditeit van menig kantoor is komen te staan, heeft het **financieel toezicht** aan aanmerkelijk belang gewonnen en zal deze handschoen ook in de komende jaren meer en meer moeten worden opgepakt.

TOEZICHT

3.1. Dynamisch toezicht verloopt risicogestuurd

In 2018 heeft het dekenberaad het risicogestuurd toezicht ingevoerd. Dit is een dynamisch werkproces waarbij, aan de hand van de output van het toezicht van het voorafgaande jaar en relevante externe ontwikkelingen, ieder jaar telkens nieuwe aandachtspunten van toezicht worden geformuleerd. Bestaande instrumenten van toezicht worden - waar nodig - bijgesteld en nieuwe instrumenten van toezicht worden ontwikkeld. Op deze wijze groeit toezicht mee met de tijd.

Op onderstaande afbeelding kan het proces van risicogestuurd toezicht als volgt schematisch worden weergegeven:

HANS VOGELS - DEKEN LIMBURG

Over de invoering van risicogestuurd toezicht

“Risicogestuurd toezicht draait om het focussen van de activiteit van de dekens op de plekken waar dat het meest nodig is. We bundelen onze ervaring en de input vanuit de keten om te bepalen waar we ons het meest moeten inzetten, waar de grootste risico’s zitten. We onderscheiden daarin 2 categorieën risico’s waar we op inzoomen: zaken met grote gevolgen, waar een klein risico op is en zaken die vaker voorkomen, maar waarvan de gevolgen niet zo groot zijn. Bijvoorbeeld het verwachtingenmanagement naar de client toe, bij kleine kantoren is de kans groter dat dit niet altijd goed is, maar de impact daarvan is beperkt. Bij een groot kantoor is de kans dat er een datalek ontstaat en financiële gegevens op straat komen te liggen heel klein, maar zijn de potentiële gevolgen enorm. Dat vereist een verschillende aanpak.

We nemen hiermee afstand van het idee dat de dekens hun pappenheimers wel kennen. Het doel van risicogestuurd toezicht is inzicht krijgen in onze sector, niet op basis van gevoel of netwerk, maar objectief op basis van cijfers. Sinds 2015 bouwen we aan deze wijze van toezicht houden.

Het definitieve model is in 2018 vastgelegd en heeft zich toen ook voor het eerst bewezen.

Het proces is in grote mate geautomatiseerd. De (digitale) uitvraag van de kengetallen en de CCV wordt geanalyseerd door middel van een algoritme dat scant op risico’s. Uit die analyse kunnen rode vlaggen volgen. Is dat het geval, dan wordt er direct contact met het kantoor gezocht.

We gaan hierdoor meer preventief te werk. Je bereikt keurige advocaten voordat het onkeurige advocaten worden. Dat was altijd al de bedoeling, maar we doen dat nu slimmer en veel professioneler. Objectivering van de risicoanalyse helpt ook in beeld te krijgen wie er in de toekomst een probleem zou kunnen krijgen. Handhaving is maar een deel van toezicht en hoeft niet altijd de uitkomst te zijn. Als we kunnen ingrijpen voordat een probleem te groot wordt, en het kantoor helpen weer op het goede pad te komen, dan is dat goed voor iedereen.”

TOEZICHT

Risicogestuurd toezicht stelt de dekens in de gelegenheid om daar waar nodig gericht toezicht uit te oefenen. De beschikbare capaciteit kan op die manier adequaat en efficiënt worden ingezet. Niet alleen is er op deze wijze sprake van een continu lerend systeem van actueel toezicht, ook bundelen de dekens op deze wijze hun ervaring en ontwikkelen zij een gemeenschappelijk toezichtbeleid dat op maat binnen de verschillende arrondissementen toepassing vindt.

Dit model van risicogestuurd toezicht is in 2018 ook gepresenteerd aan medewerkers van de Raad voor Rechtsbijstand en aan de deelnemers van het door de NOvA op 4 en 5 oktober 2018 georganiseerde jaarlijks terugkerende **congres van juridische toezichthouders**.

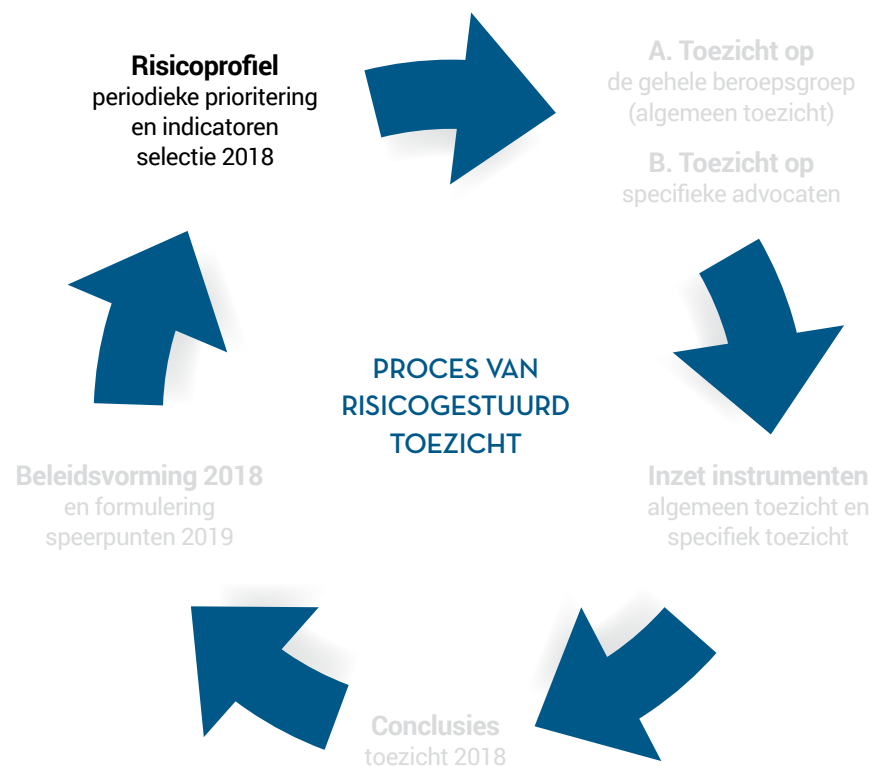
Hieronder zullen aan de hand van bovenstaand schema de activiteiten van de dekens in het kader van toezicht over 2018 nader worden beschreven.

TOEZICHT

3.2. Risicoprofiel: periodieke prioritering en indicatoreselectie in 2018

In 2018 hebben de dekens mede aan de hand van de in paragraaf 2 gesignaleerde ontwikkelingen en de eerdere uitkomsten van toezicht uit de voorafgaande jaren de volgende speerpunten van toezicht geformuleerd:

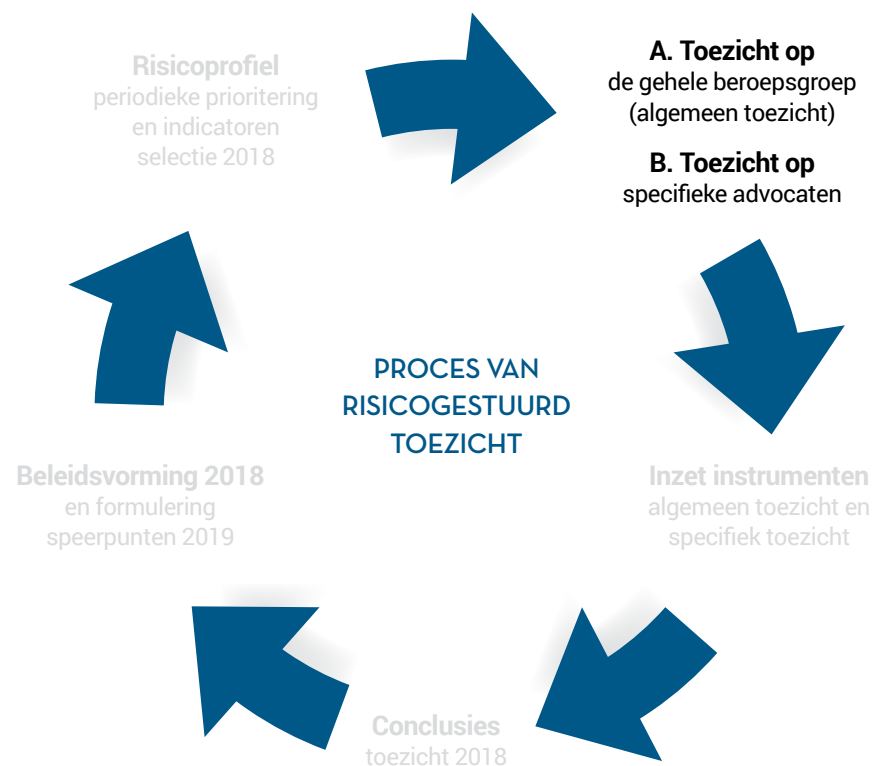
- naleving van de Wwft;
- financiën;
- de kwaliteit van de dienstverlening.

TOEZICHT

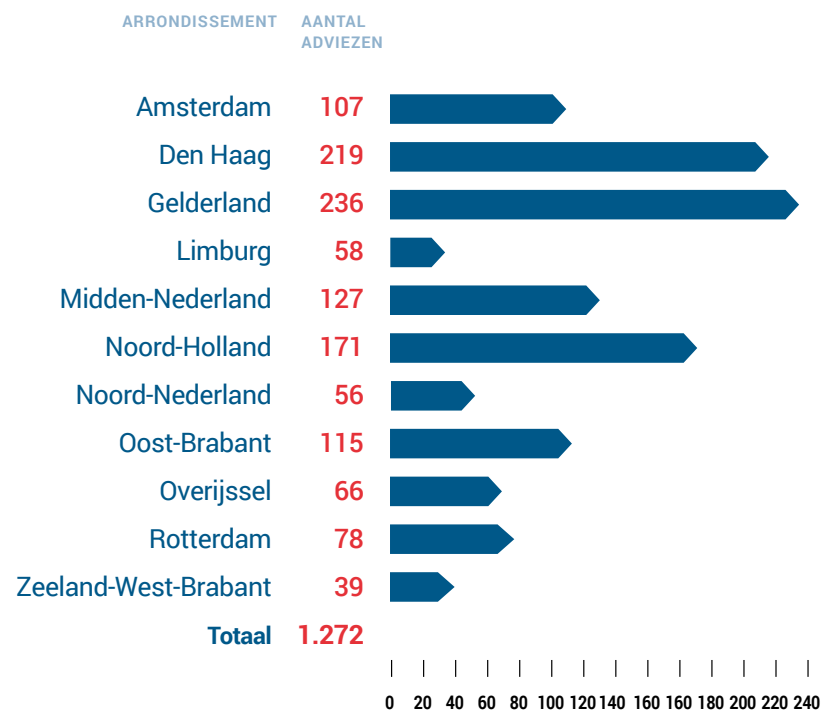
3.3. Algemeen en specifiek toezicht

Algemeen toezicht omvat meer dan alleen de inzet van toezichtinstrumenten. Ook advisering, bemiddelingen, informatievoorziening en het organiseren van cursussen valt onder dit toezicht. Zo hebben de dekens in 2018 in totaal **1.272 adviezen** uitgebracht, zijn er in totaal 458 bemiddelingsdossiers aangelegd en hebben de dekens in totaal 233 verzoeken om aanwijzing van een advocaat behandeld.

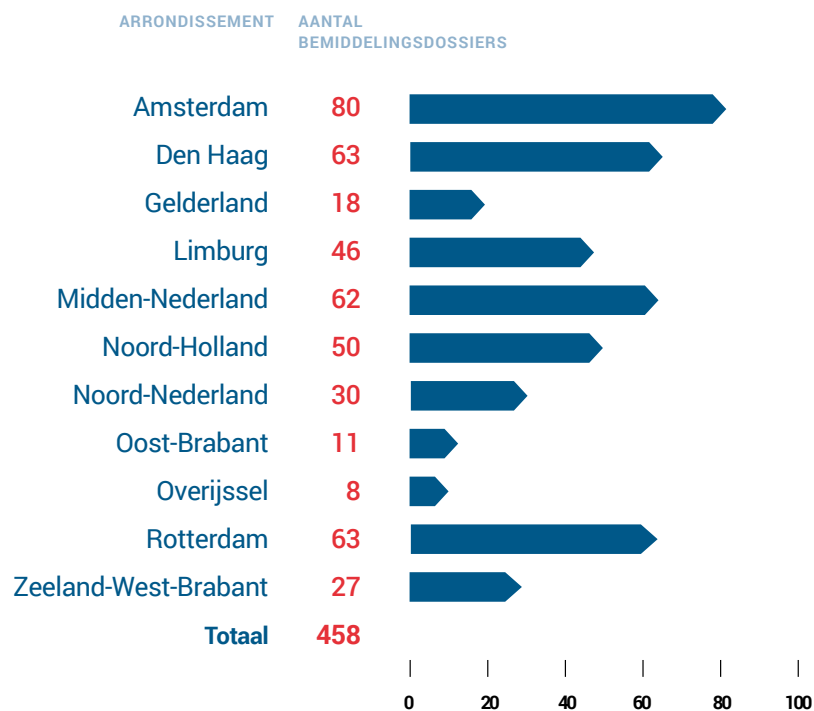

TOEZICHT

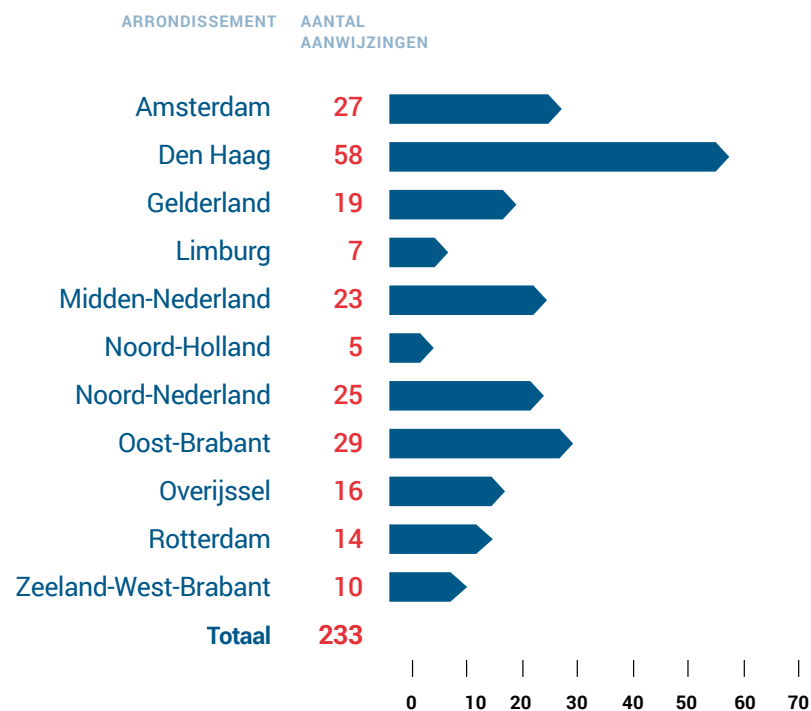
Aantal adviezen
per arrondissement

TOEZICHT

Aantal bemiddelingsdossiers per arrondissement

Aantal aanwijzingen advocaat op grond van artikel 13 Advocatenwet per arrondissement

TOEZICHT

Informatievoorziening vindt voorts plaats door middel van de websites en nieuwsbrieven van de verschillende ordes.

In 2018 zijn door de verschillende ordes voorts cursussen georganiseerd over een aantal relevante thema's. In dit verband kunnen met name cursussen in verband met de Wwft, de AVG en actualiteitencursussen binnen de verschillende rechtsgebieden worden genoemd.

Specifiek toezicht is reactief en betreft onderzoek naar specifieke signalen over advocaten en/of kantoren.

Dit kunnen kwesties zijn die in het algemeen toezicht zijn opgevallen, dan wel signalen van derden of van ketenpartners (rechterlijke macht, Openbaar Ministerie, Raad voor Rechtsbijstand etc.) die de bijzondere aandacht van de dekens vragen.

In 2018 hebben de dekens in totaal **867 specifiek toezichtdossiers** aangelegd, de zogenaamde S-dossiers.

Aantal S-dossiers per arrondissement

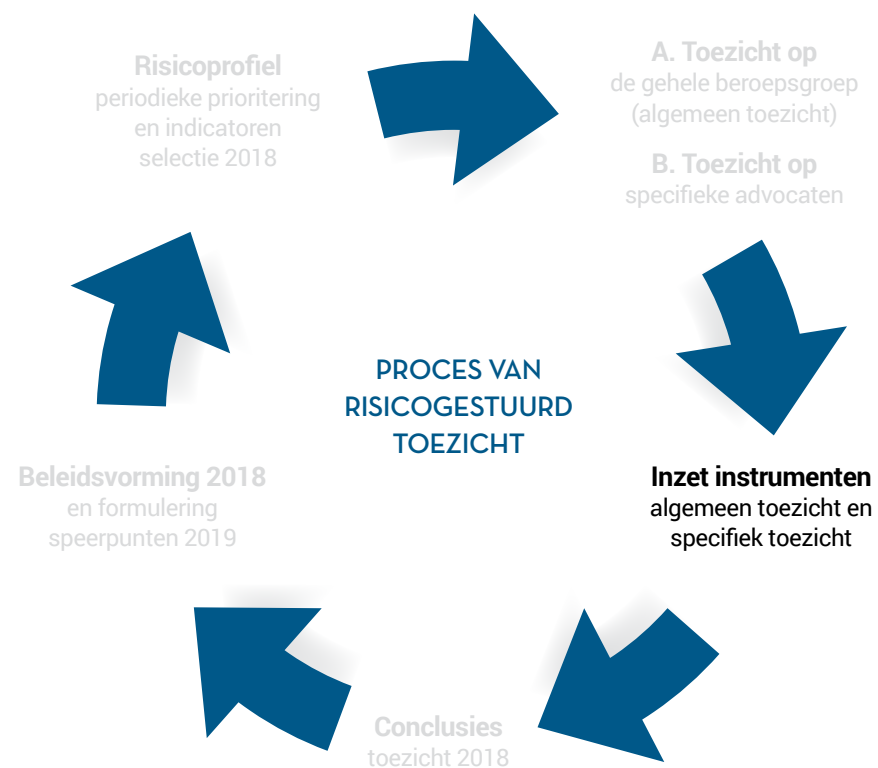

TOEZICHT

3.4. Instrumenten van algemeen toezicht

In het kader van het algemene (proactief) toezicht hebben de dekens in 2018 gebruik gemaakt van de volgende instrumenten:

- Opgave Nieuw Kantoor (ONK)
- Centrale Controle op de Verordening (CCV)
- Kantoorbezoeken
- Pilot kengetallen

TOEZICHT

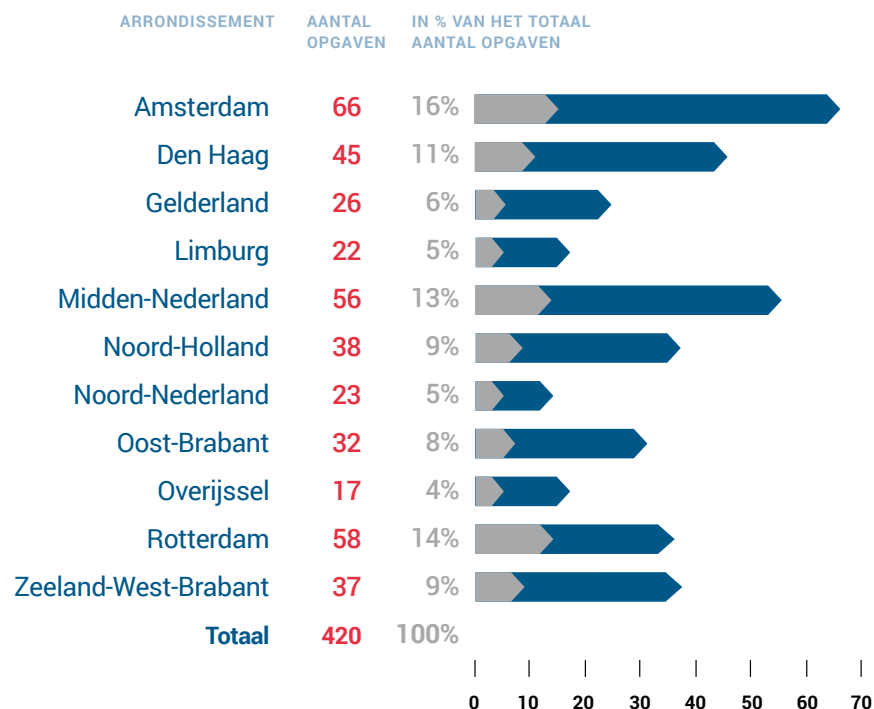
3.4.1. Opgave Nieuw Kantoor

Ieder nieuw kantoor moet bij de verantwoordelijke deken een opgave doen van het nieuwe kantoor.

Door middel van deze opgaaf kan de deken beoordelen of het nieuwe kantoor voldoet aan de vereisten, die door wet- en regelgeving zijn gesteld. Hierdoor wordt de lokale deken een beeld van de kantoororganisatie gegeven.

In 2018 hebben de dekens in totaal **420 Opgaven Nieuw Kantoor** (ONK) getoetst.

Aantal opgaven nieuw kantoor, uitgesplitst naar arrondissement

TOEZICHT

3.4.2. Toetsen van Centrale Controle op de Verordening

Iedere advocaat moet elk jaar over het daaraan voorafgaande jaar een vragenlijst invullen in het kader van de Centrale Controle op de Verordening (CCV).

In 2018 is de centrale uitvraag (over 2017) - in tegenstelling tot de voorbije jaren - niet door de Nederlandse orde van advocaten verricht, maar heeft de uitvraag plaatsgevonden onder de verantwoordelijkheid van de lokale dekens.

In de CCV verklaren advocaten of en op welke wijze zij in 2017 de bepalingen uit de **Verordening op de advocatuur (Voda)** hebben nageleefd. Als voorbeelden kunnen in dit kader worden genoemd: het hebben van een deugdelijke beroepsaansprakelijkheidsverzekering en het behalen van voldoende opleidingspunten.

Naar aanleiding van deze opgave was het mogelijk om bij de betreffende advocaten nadere bewijsstukken op te vragen. Daar waar blijkt de opgave niet voldaan werd aan de verordening, is tijdens de dekens nadere actie ondernomen en/of zijn nadere afspraken gemaakt.

De CCV had in 2018 een andere insteek dan voorheen. De controle had immers niet alleen het karakter van een klassiek instrument van toezicht, maar vormde ook een middel van bewustwording van achtergrond, strekking en doel van het toepasselijke normenkader.

TOEZICHT

In 2018 zijn in totaal **17.491** opgaves in het kader van de Centrale Controle op de Verordening getoetst.

Aantal opgaves CCV, uitgesplitst naar arrondissement

ARRONDISSEMENT	AANTAL OPGAVEN	CCV VOLDAAN	AANTAL CCV VOLDAAN NA ACTIE	AFSPRAAK MET DEKEN NA OPGAVE CCV
Amsterdam	5.444	5.022	122	215
Den Haag	1.879	1.793	46	40
Gelderland	1.201	1.137	26	36
Limburg	765	734	10	21
Midden-Nederland	1.811	1.743	9	59
Noord-Holland	850	751	74	25
Noord-Nederland	794	762	8	24
Oost-Brabant	1.119	1.049	52	18
Overijssel	657	618	26	13
Rotterdam	2.007	1.798	99	11
Zeeland-West-Brabant	964	955	2	7
Totaal	17.491	16.362	474	469

CARL LUTTIKHUIS - DEKEN OVERIJSSSEL

Over de Centrale Controle op de Verordening

“In 2018 hebben we met een aantal dekens gezegd: we gaan de CCV weer op lokaal niveau uitvoeren. Het waren sowieso altijd de dekens die de informatie kregen, maar tot en met 2017 hielp het bureau van de Nederlandse orde van advocaten ons daarbij. Zij namen alle opgaves door en gaven ons een lijst met punten die aandacht vereisten. De opvolging daarvan hield vaak in dat we op lokaal niveau alsnog aanvullende informatie opvroegen. We waren als dekens al bezig met een gezamenlijke automatisering en dat gaf ons de mogelijkheid om de uitvraag zelf te verwerken. Omdat de opgave inmiddels digitaal is, kun je veel makkelijker filteren. Het was efficiënter om de lokale orden het hele proces te laten doen, dat scheelde een stap.

Middels de CCV wordt gecontroleerd of wordt voldaan aan de verordening op de advocatuur (Voda). Het zijn standaardgegevens over de kantoorinrichting, de beroepsaansprakelijkheidsverzekering, alertheid op Wwft-verplichtingen en het behalen van de verplichte opleidingspunten. Het is veel werk om al die gegevens per kantoor met de stafjuristen door te nemen, maar het geeft ons wel een heel duidelijk beeld. Voldoende kennis is de basis van het werk als advocaat. Je moet dus zorgen dat je permanent in

geschoold blijft. Als het daaraan schort, zegt dat iets over hoe je in het vak staat, over hoe je je kantoor organiseert. Daar is dan wellicht onvoldoende focus. Als wij dat signaleren via de CCV volgt er een kantoorbezoek waarbij duidelijke afspraken worden gemaakt. Is er sprake van recidive, dan volgt er een dekenbezwaar en een tuchtzaak. Dat leidt soms tot een schrapping.

De CCV is ook een signaal van de orde. We vragen bij iedereen dezelfde belangrijke gegevens op. Het dwingt een advocaat om naar de achterkant van zijn organisatie te kijken; is alles daar nog steeds op orde? Vroeger kon één gemachtigde de hele opgave voor een kantoor doen. Nu moeten individuele advocaten zelf gegevens rapporteren. Dat zet ze even midden in hun kantoororganisatie.

Advocaten kunnen ons altijd bellen als ze niet zeker weten hoe ze iets moeten invullen. Maar dat is niet vaak nodig, omdat de vragenlijst van jaar tot jaar gestandaardiseerd is. Het besef dat door de CCV de kwaliteit van de beroepsgroep maximaal gegarandeerd wordt, is bij de meeste advocaten wel doorgedrongen.”

TOEZICHT

3.4.3. Kantoorbezoeken

De dekens bezoeken ieder jaar minimaal 10% van de kantoren in hun arrondissement. Voor een deel vinden deze kantoorbezoeken plaats naar aanleiding van een signaal (reactief). Voor het grootste gedeelte worden de te bezoeken kantoren evenwel willekeurig geselecteerd.

Alle dekens hanteren dezelfde best practice voor kantoorbezoeken en gebruiken ook dezelfde vragenlijsten, waarbij in 2018 de bijzondere aandacht is uitgegaan naar de bewustwording en naleving van het in 2018 geformuleerde speerpunt van toezicht, te weten **naleving van de Wwft**. Ook wordt tijdens de kantoorbezoeken ruime aandacht besteed aan de financiële situatie van de kantoren. Voorafgaand aan het kantoorbezoek heeft onderzoek van de jaarcijfers plaatsgevonden en is ook een controle van de afschriften van de derdengeldenrekening uitgevoerd.

De dekens worden bij dit financieel onderzoek ondersteund door de unit Financieel Toezicht Advocatuur (unit FTA). De unit werkt op verzoek van en onder verantwoordelijkheid en geheimhouding van de lokale dekens.

Tijdens de kantoorbezoeken wordt eveneens de kwaliteit van de dienstverlening onderzocht, zowel ten aanzien van de kantoororganisatie, alsook

van de geleverde kwaliteit in de dossiers. Daartoe wordt tijdens het kantoorbezoek door middel van een steekproef een aantal dossiers ingezien.

Vrijwel elk kantoorbezoek leidt tot een aantal aanbevelingen, dan wel aanwijzingen waarvan de opvolging door de dekens en hun bureaus worden gemonitord.

De unit FTA bestaat uit vier medewerkers die door de dekens zijn gemachtigd om in het kader van financieel toezicht en het toezicht op de Wwft namens de dekens onderzoeken te verrichten.

De unit verricht thema-onderzoeken, analyseert kengetallen, ondersteunt de dekens bij kantoorbezoeken en biedt ondersteuning bij het monitoren van beginnende kantoren. Verder ondersteunt zij de dekens bij onderzoeken na signalen omtrent mogelijke risico's rond financiële soliditeit van kantoren en mogelijk handelen in strijd met wet- en regelgeving, zoals onder meer de naleving van de Wwft.

In 2018 heeft de unit FTA in totaal 2.169 onderzoeken verricht, waaronder 42 gerichte financiële onderzoeken, 19 inhoudelijke/Wwft-onderzoeken na een verkregen signaal, 1.409 onderzoeken naar aanleiding van de financiële kengetallen-uitvraag en heeft zij 699 keer een deskresearch uitgevoerd.

TOEZICHT

In 2018 hebben de dekens in totaal **566 kantoorbezoeken** afgelegd. Afgezet tegen een totaal van 5.515 advocatenkantoren in Nederland, zijn in 2018 10% van de kantoren bezocht.

Als bijlage I is een overzicht bijgevoegd van het totaal aantal kantoren en kantoorbezoeken in 2017 en in 2018. Tevens is in dit overzicht een uitsplitsing gemaakt van het aantal kantoren dat aselect en na ontvangst van een signaal is bezocht.

Aantal kantoorbezoeken per arrondissement

ARRONDISSEMENT	TOTAAL AANTAL KANTOREN PER 1 JANUARI 2018	TOTAAL AANTAL BEZOCHTE KANTOREN PER 31 DECEMBER 2018	IN % (AANTAL BEZOCHTE KANTOREN IN RELATIE TOT TOTAAL AANTAL KANTOREN)
Amsterdam	1.071	114	11%
Rotterdam	650	65	10%
Den Haag	625	62	10%
Gelderland	452	45	10%
Limburg	308	35	11%
Midden-Nederland	745	75	10%
Noord-Holland	357	41	11%
Noord-Nederland	286	20	7%
Oost-Brabant	395	43	11%
Overijssel	250	27	11%
Zeeland-West-Brabant	376	39	10%
Totaal	5.515	566	10%

MAAIKE BOMERS - DEKEN GELDERLAND

Over kantoorbezoeken

“Voorafgaand aan een kantoorbezoek ontvangt het kantoor van ons een uitgebreide vragenlijst om in te vullen over allerlei issues waarvoor regels gelden, bijvoorbeeld met betrekking tot de opdrachtbevestiging, de stichting derdengelden en Wwft-compliance. Die vragenlijst is gestandaardiseerd, dus een advocaat in Groningen krijgt dezelfde vragen voorgelegd als een advocaat in Maastricht. De ingevulde vragenlijst analyseren wij vooraf op het ordebureau. Ook betrekken we de gegevens uit de CCV erbij en vanaf volgend jaar ook de gegevens die het kantoor op basis van de uitvraag van de financiële kengetallen zal verstrekken. Om het beeld compleet te maken kijken we ook naar de website van het kantoor waarop al veel informatie is te vinden, zoals de specialismen, de algemene voorwaarden en de klachtenregeling. Ook kijken we naar het tuchtrechtelijk verleden van de advocaat/advocaten. Vrijwel vanaf het begin hebben we de unit FTA betrokken bij ieder bezoek om aan de hand van het onderzoek en de bevindingen van de unit beter inzicht te krijgen in de financiën van het kantoor. Een eventuele financiële kwetsbaarheid kan namelijk hand in hand gaan met risico's voor de continuïteit, kwaliteit en integriteit. Daarna volgt het kantoorbezoek, dat altijd wordt afgelegd door de deken of de adjunct-secretaris of een stafjurist van het bureau (en soms tezamen),

vergezeld door een lid van de raad van de orde. Tijdens het bezoek lopen we de vragenlijst door en vragen we een toelichting waar we dat nodig achten. Ook vragen we om bewijsstukken, bijvoorbeeld bankafschriften van de derdengeldenrekening en het betalingsbewijs van de premie voor de beroepsaansprakelijkheid. We kijken steeds steekproefsgewijs dossiers in. Dat betekent letterlijk dossiers uit de kast of uit het digitale systeem halen en ter plekke doornemen en bespreken met de advocaat.

Over alle zaken die beter moeten of kunnen, worden afspraken gemaakt. Die afspraken zijn niet vrijblijvend, aan de nakoming daarvan wordt een termijn gekoppeld. Als het nodig is, plannen we ook een tweede en eventueel daarop volgend kantoorbezoek om de voortgang te evalueren of om nader onderzoek te doen. Een enkele keer blijkt dan dat er geen of te weinig verbetering is of dat er reden is om het toezicht te verscherpen. De volgende stap is dan vaak dat ik een dekenklacht indien. Hiermee wordt het een tuchtzaak en is de tekortkoming verder ter beoordeling aan de Raad van Discipline die dan bepaalt of, en zo ja welke, sanctie er wordt opgelegd. Van de mogelijkheid om boetes op te leggen heb ik (nog) geen gebruik gemaakt.”

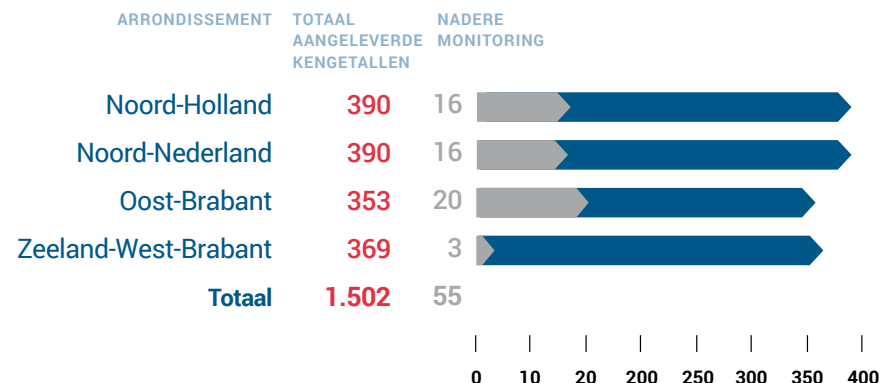
TOEZICHT

3.4.4. Pilot opvragen kengetallen

De in 2017 in de arrondissementen Zeeland-West-Brabant, Noord-Holland en Noord-Nederland gestarte pilot kengetallen is in 2018 met het arrondissement Oost-Brabant uitgebreid. Ook in 2018 hebben advocaten in het kader van deze pilot gestandaardiseerde informatie over de financiële situatie van hun kantoor aangeleverd, die door de unit Financieel Toezicht Advocatuur in opdracht van de dekens is geanalyseerd. Op deze wijze zijn mogelijke financiële risico's bij een aantal kantoren onderkend en door de dekens in een vervolgtraject specifiek gemonitord.

Naar aanleiding van de kengetallen-uitvraag heeft de unit FTA in 2018 in opdracht van de dekens in totaal 1.409 kantoren onderzocht. In 2018 zijn er in totaal **1.502 keer kengetallen opgevraagd**. Dit heeft tot 55 maal nadere monitoring in het kader van financieel toezicht geleid.

Kengetallen per arrondissement

Op basis van de pilot heeft het dekenberaad in 2018 besloten dat de opvraag van kengetallen een structureel instrument van toezicht zal worden, dat in 2019 met de arrondissementen Limburg, Gelderland en Overijssel zal worden uitgebreid. In 2020 zullen alle arrondissementen jaarlijks de kengetallen opvragen.

ROB GEENE - DEKEN NOORD-NEDERLAND

Over pilot opvraag kengetallen

“De pilot opvraag kengetallen is gestart in het arrondissement Zeeland-West Brabant. Zij zochten naar een objectieve en doelmatigere wijze om het financiële toezicht te incorporeren in het dekentoezicht. Toen ik dat hoorde, wilde ik daar bij zijn. Een gestandaardiseerd financieel onderzoek geeft in één keer een beeld van de financiële positie van alle kantoren. In mijn relatief kleine arrondissement kennen we de zwakke broeders meestal wel, maar het gaat er om dat je op een gestructureerde, gestandaardiseerde manier toezicht kunt houden. Het moet niet afhankelijk zijn van het netwerk of het Fingerspitzengefühl van de deken.

We vragen informatie op uit het financiële jaarverslag van alle kantoren. De vermogenspositie, de liquiditeit, de solvabiliteit, de hoogte van de kosten en de reserves. Dat gaat via een door ons gemaakte digitale vragenlijst, die na invulling in eerste instantie wordt beoordeeld door de unit FTA van de Nederlandse orde van advocaten. De unit FTA analyseert de gegevens, signaleert zorgpunten en rapporteert hierover. Daarna wissen zij alle data. De unit FTA rapporteert aan mij en wij bespreken de resultaten. We plaatsen de cijfers inmiddels in historisch perspectief, omdat de pilot nu al wat langer loopt. Zo verkrijgen we snel een aardig inzicht in de ontwikkelingen van de betreffende kantoren.

Als er reden is tot zorg, dan leg ik contact met het kantoor. In veel gevallen is er een duidelijke verklaring. Bijvoorbeeld een incidentele tegenvaller, zoals een belangrijke client die niet betaalt of een verandering in de kantoororganisatie. Als de uitleg duidelijk is, maken we alleen indien nodig afspraken over hoe het kantoor voor verbetering gaat zorgen. In een enkel geval wordt in overleg een coach ingeschakeld om daarbij te helpen.

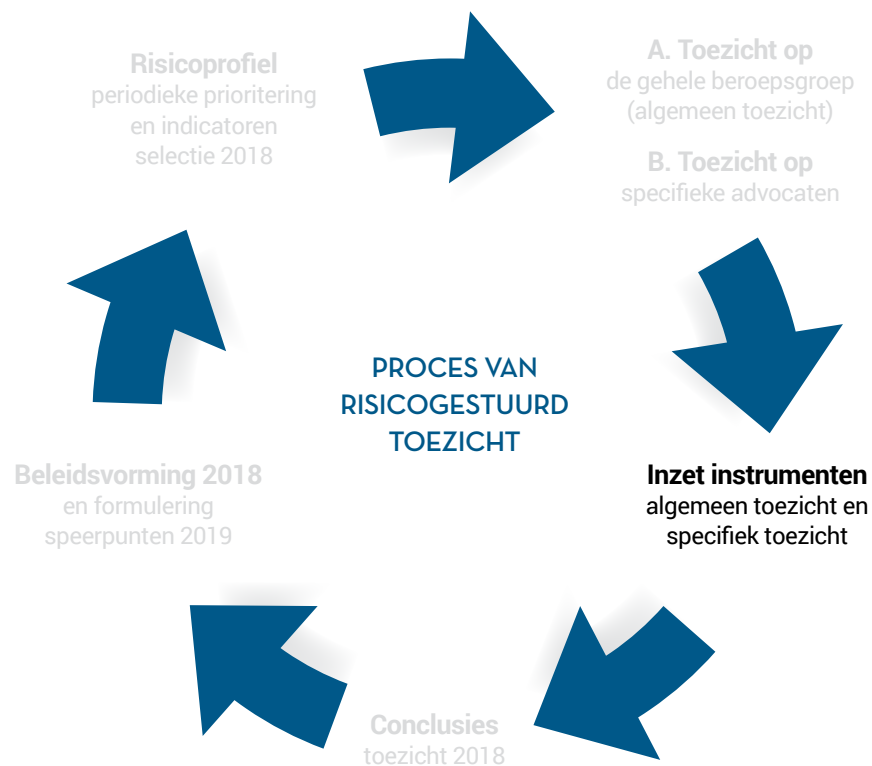
We hebben dit jaar helaas te maken gehad met één gecontroleerd faillissement van een kantoor. In dat geval hebben we ervoor gezorgd dat de dossiers en cliënten snel werden overgedragen aan andere kantoren, zodat de rechtszoekenden er zo min mogelijk last van hadden. In overleg met de rechtbank is een curator aangesteld die ervaring had met de afwikkeling van de boedel van advocatenkantoren. De curator is in zo een geval een welkome partner.

Ik ben enthousiast over de pilot. Met dit middel zitten we dichterbij eventuele problemen en kunnen we sneller ingrijpen voordat ze onoplosbaar zijn geworden. In het begin zagen we wat terughoudendheid, je vraagt veel van kantoren. Maar uiteindelijk begrijpt iedereen nu wel nut en noodzaak van dit systeem. Het biedt geen waterdichte garanties, maar het maakt pro actief toezicht op dit onderdeel van de praktijkvoering wel een stuk eenvoudiger en sneller.”

TOEZICHT

3.5. Instrumenten van specifiek toezicht

In 2018 hebben de dekens gebruik gemaakt van de navolgende instrumenten in het kader van specifiek toezicht.

- Kantoorbezoek naar aanleiding van een specifiek signaal
- Financieel toezicht
- Nader onderzoek naleving Wwft
- Handhaving
- Klachtbehandeling

Specifiek toezicht had in 2018 onder meer betrekking op de vakbekwaamheid (**147** maal) en de kantoororganisatie (61 keer). In 2018 heeft 279 keer een vorm van specifiek toezicht plaatsgevonden ter zake van financiën (financiële administratie, derdengelden, contante betalingen, Wwft, financiële soliditeit).

3.5.1. Kantoorbezoek naar aanleiding van een specifiek signaal

Van de in totaal 566 kantoorbezoeken zijn 53 kantoren bezocht naar aanleiding van een specifiek signaal. Deze kantoren werden onder meer bezocht naar aanleiding van de uitkomsten van de Centrale Controle op de Verordening (CCV), de uitvraag kengetallen, via derden ontvangen signalen of naar aanleiding van een eigen melding.

LEX LENSINK - DEKEN ZEELAND-WEST-BRABANT

Over signalen inzake gebrekkige kantoorvoering

“Ik kan op allerlei manieren signalen krijgen over een kantoor of advocaat waar het niet op orde is. Van cliënten, van advocaten van de wederpartij, van ketenpartners, de rechtbank of het Openbaar Ministerie. Denk daarbij bijvoorbeeld aan niet of pas heel laat reageren op telefoontjes of mails. Of vertraging in het overmaken van geld naar een cliënt vanaf de derdengeldenrekening. Cliënten en andere advocaten bellen meestal rechtstreeks met de orde. Met de president van de rechtbank en de hoofdofficier van justitie heb ik frequent overleg en natuurlijk kunnen acute signalen altijd tussendoor worden gegeven.

Als het lijkt dat het ergens niet goed loopt, wordt eerst een afweging gemaakt. Wat is de aard van het kantoor? Zijn er andere signalen of klachten over hetzelfde kantoor binnengekomen, bijvoorbeeld over de juridische kwaliteit? Als het een incident lijkt te zijn, dan vragen we aan de advocaat of er iets aan de hand is en zo ja, wat. Soms zijn er hele logische verklaringen. Uitval door ziekte, onverwacht grote drukte of “gewoon” miscommunicatie kunnen een rol spelen. Ook wanneer een cliënt verwachtingen heeft die onrealistisch zijn, terwijl de advocaat duidelijk heeft gecommuniceerd, kan er een probleem ontstaan waar de advocaat niet zoveel aan kan doen.

Afhankelijk van wat er uit deze afweging en het contact met de advocaat komt, nemen we al of niet maatregelen. Dat kunnen simpelweg afspraken voor verbetering zijn, maar soms is er zwaarder geschut nodig. Dan moet er bijvoorbeeld begeleiding van buitenaf komen. Als er dan nog geen sprake van verbetering is, kan een dekenklacht volgen en mag de tuchtrechter zich erover buigen. Maar dat is niet de eerste inzet. Het liefst willen we dat het gewoon goed gaat met onze kantoren. Daarom proberen we er zo vroeg mogelijk bij te zijn, voordat er onoverkomelijke problemen ontstaan.”

TOEZICHT

3.5.2. Financieel toezicht

In 2018 heeft in totaal **279** maal specifiek toezicht plaatsgevonden naar aanleiding van een signaal van financiële aard. Dit signaal kan zijn opgevolgd door een nader onderzoek, al dan niet met assistentie van de medewerkers van de unit FTA.

Deze acties vormden enerzijds een bewustwordingsproces voor de betrokken advocaten in het belang van financieel management en financiële nauwgezetheid. Anderzijds is en wordt op deze wijze een vinger aan de pols gehouden voor wat betreft de financiële soliditeit van de betrokken kantoren.

Overzicht financieel toezicht 2018

ARRONDISSEMENT	FINANCIËLE ADMINISTRATIE	DERDEN-GELDEN	CONTANTE BETALINGEN	WWFT	FINANCIËLE SOLIDITEIT	OVERIG
Amsterdam	3	2	1	1	1	
Den Haag	4	7			39	3
Gelderland	3	5	2		8	
Limburg		2	1	1	14	
Midden-Nederland				1	2	2
Noord-Holland	19	7	2	7	24	
Noord-Nederland	2	2	3	1	2	1
Oost-Brabant	2	2	2	1	44	4
Overijssel		1				
Rotterdam	1	1			18	
Zeeland-West-Brabant	2	1	2	1	25	
Totaal	36	30	13	13	177	10

PETER HANENBERG - DEKEN ROTTERDAM

Over signalen over financiële problemen

“Als deken krijg je op verschillende manieren signalen over kantoren waar mogelijk iets mis is met de financiën. Bijvoorbeeld wanneer een schuldeiser een derdenbeslag legt op vorderingen van het kantoor. Gebeurt zo iets bij de vordering die een advocaat op de Raad voor Rechtsbijstand heeft, dan word ik door de Raad geïnformeerd. Wanneer de rekening-courant bij de rechtbank niet wordt voldaan, krijg ik daar ook bericht van. Dat gebeurt ook als de hoofdelijke bijdrage aan de orde niet wordt betaald. Dat zijn relatief kleine bedragen. Als een kantoor er moeite mee heeft om die te voldoen, is dat ook een duidelijk signaal. Kantoorbezoeken zijn ook een belangrijke bron van informatie.

Bij signalen van derden is de eerste stap contact zoeken met het kantoor en vragen wat er aan de hand is. Gaat het om een persoonlijk faillissement, dan is het eenvoudig. Dat leidt altijd tot schorsing, dan ben je eigenlijk klaar. Maar er kan natuurlijk iets heel anders spelen. Soms heeft iemand een aanmaning over het hoofd gezien en is er geen reden tot ingrijpen. Of er is een schuldeiser die heel hard van stapel loopt, bijvoorbeeld door meteen conservatoir beslag te leggen terwijl een minnelijke oplossing nog openstaat.

Het antwoord op mijn vragen bepaalt wat er verder gebeurt. Kan een kantoor niet afdoende verklaren waarom ze financiële problemen hebben en is er geen duidelijke weg vooruit, dan is het alle hens aan dek. We maken dan afspraken of stellen een financiële coach aan. Onlangs was er een kantoor dat, na allerlei pogingen tot het verkrijgen van extra financiering, toch niet in staat bleek om de geldstroom op orde te krijgen. Toen heb ik een artikel 60b-procedure ingesteld die leidde tot een schorsing door de tuchtrechter. Deze advocaat kan, wanneer hij zijn zaken weer op orde heeft, de tuchtrechter vragen om opheffing van de schorsing. Als hij deze weet te overtuigen van zijn herkrege financiële soliditeit, kan hij dus weer aan de slag.”

TOEZICHT

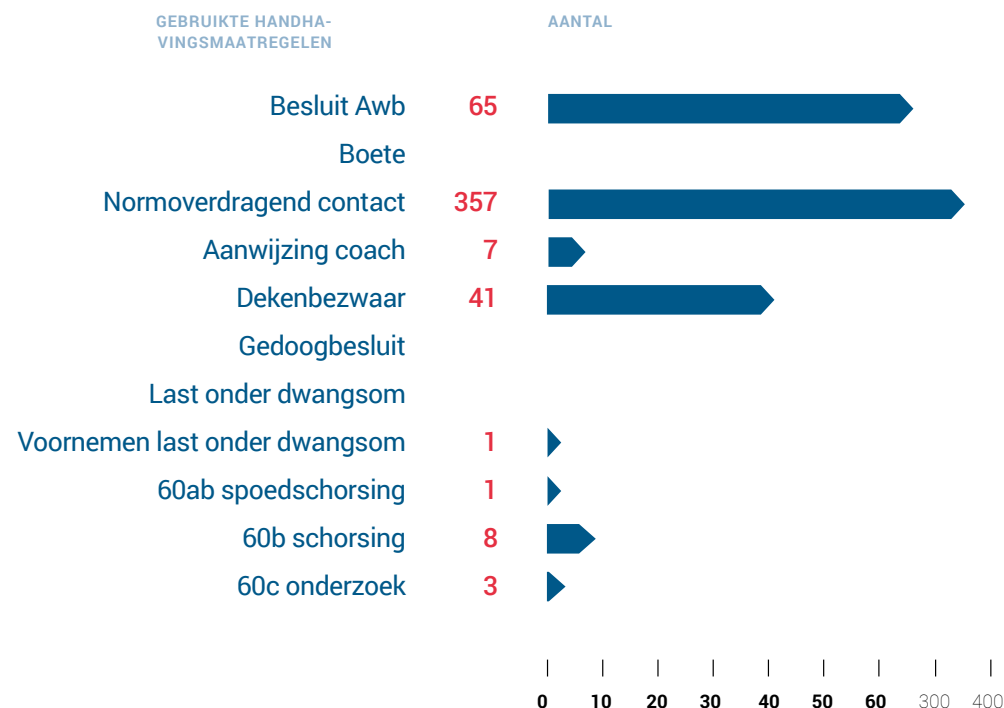
3.5.3. Nader onderzoek naleving Wwft

In 2018 heeft **14** maal een nader onderzoek plaatsgevonden in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). In een aantal gevallen is gebruik gemaakt van de specifieke bevoegdheden waarover de dekens in het kader van hun toezichthoudende rol ingevolge de Wwft beschikken. In 2018 heeft de nadruk gelegen op de voorlichting over de implementatie van de 4e anti-witwasrichtlijn door middel van cursussen en informatievoorziening.

3.5.4. Handhaving

De dekens kunnen bij handhaving gebruik maken van het instrumentarium dat hen door de Algemene wet bestuursrecht (Awb), de Advocatenwet, de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Verordening op de advocatuur (Voda) wordt aangereikt. In 2018 hebben de dekens als volgt van hun handhavingsbevoegdheid gebruik gemaakt:

Gebruikte handhavingsmaatregelen

In bijlage II is een totaal overzicht opgenomen van de aanleiding en de aard van het specifiek toezicht in 2018, uitgesplitst naar arrondissement.

ARJEN VAN RIJN - DEKEN DEN HAAG

Over toezicht op de Wwft

“De Wwft is één van de speerpunten van het toezicht. Deze wet voorkomt dat geldstromen leiden tot witwassen en financieren van criminele activiteiten. Advocaten zijn één van de doelgroepen, omdat ze in hun werk met diverse soorten transacties te maken kunnen krijgen. De naleving van de Wwft-verplichtingen is één de zaken waar we specifiek op controleren bij kantoorbezoeken.

Een tijdje geleden speelde een zaak van een advocate die ons belde met de vraag of ze een bedrag van € 43.000,- contant aan haar cliënt mocht betalen. Het antwoord was uiteraard dat dit niet zomaar mag en er is door een medewerker van het bureau om meer informatie verzocht. Na een tijdje meldde de advocate dat ze een rekeningnummer van de cliënt had doorgerekregen en dat ze het bedrag giraal had betaald. Uit het bewijs van de overboeking bleek dat het bedrag aan anderen dan de cliënt was overgemaakt. Daar zijn twee problemen mee: je mag als advocaat niet bankieren, je mag geen doorgeefluik voor fondsen zijn zonder de herkomst van het geld te onderzoeken.

En er moet altijd duidelijkheid zijn over de reden van een betaling of storting vanaf de derdengeldenrekening. Dat was onvoldoende vastgelegd.

Daarmee had de advocate ook niet voldaan aan haar onderzoekplicht. Dat leidde dus tot een dekenklacht.

De advocate was ervan overtuigd dat wij het verkeerd zagen en dat ze de Wwft niet had overtreden. In de aanloop naar de tuchtzaak is ze op Wwft-cursus gegaan, overigens uit eigen beweging. Daar kwam een casus voorbij die bijna exact hetzelfde was als haar eigen kwestie. Daarna begreep ze dat ze hier te makkelijk over had gedacht en tijdens de tuchtzaak heeft ze erkend dat ze fouten heeft gemaakt. Omdat ze geen eigen belang bij de kwestie had en lering heeft getrokken uit het voorval, is ze er goed vanaf gekomen. De dekenklacht is gegrond verklaard maar er is geen maatregel opgelegd.

Zo'n zaak is vrij typisch voor wat we meemaken. Als het niet goed zit op een kantoor met Wwft-naleving, is dat in de overgrote meerderheid van de gevallen uit onwetendheid. Advocaten denken dat Wwft-zaken niet op hun rechtsgebied spelen, omdat ze bijvoorbeeld alleen familierecht doen. Maar zelfs daar kan het voorkomen. De gezamenlijke lokale ordes van advocaten in Nederland hebben bij de Haagse orde het Kenniscentrum Wwft opgericht. Daar kunnen advocaten contact mee opnemen wanneer ze twijfelen. En het is nu voor elke advocaat verplicht om 1 keer in de 2 jaar een opfris-cursus Wwft te volgen. Voor kantoorverantwoordelijken is dat zelfs elk jaar.”

TOEZICHT

3.5.5. Klachtbehandeling

In 2018 hebben de dekens in totaal **2.301 klachten behandeld**. In 2017 stond de teller van het aantal klachten op 2.259, terwijl in 2016 het aantal klachten 2.303 heeft bedragen.

Aantal klachten per arrondissement

ARRONDISSEMENT	AANTAL KLACHTEN 2018	AANTAL KLACHTEN 2017	AANTAL KLACHTEN 2016
Amsterdam	461	328	351
Den Haag	268	284	295
Gelderland	175	136	148
Limburg	134	155	161
Midden-Nederland	323	279	274
Noord-Holland	105	157	179
Noord-Nederland	194	212	180
Oost-Brabant	165	175	195
Overijssel	75	87	87
Rotterdam	245	297	279
Zeeland-West-Brabant	156	149	154
Totaal	2.301	2.259	2.303

EVERT JAN HENRICHS - DEKEN AMSTERDAM

Over toezicht op basis van signalen over gebrekkige kwaliteit

“Gebrekkige kwaliteit gaat om advocaten die vakinhoudelijk, dus juridisch-technisch, hun vak niet beheersen. Ze starten bijvoorbeeld kansloze procedures, of leveren processtukken aan die niet goed in elkaar in zitten. Verreweg de meeste signalen hierover komen vanuit de rechtbank en het hof. Die melden dan de ervaringen die rechters hebben met advocaten in de rechtszaal. We sporen rechters in ons vaste overleg ook aan om dergelijke signalen direct aan ons te melden. Gebrekkige kwaliteit kan ook bovenkomen tijdens een kantoorbezoek. Dan lees je een dossier en denk je: dit klopt niet!

Onlangs kregen we via de rechtbank een zaak van een advocaat die echt ondermaats presteerde. Je hebt natuurlijk verschil tussen advocaten, maar dit voldeed volgens de rechter niet aan de ondergrens. In het vonnis dat ons werd toegezonden, zette de rechter niet alleen grote vraagtekens bij de juridische kennis, maar ook bij ‘ambachtelijke’ vaardigheden, zoals het opstellen van een goed geformuleerde en leesbare eis, het zgn. petitem. Dat is dan voor ons reden onderzoek te doen. Dat betekent dat je meteen contact opneemt met de advocaat en het dossier opvraagt om een vol-

ledig beeld te krijgen. Vervolgens zijn we langsgegaan. Niet een standaard kantoorbezoek, maar een diepgaander onderzoek naar de kwaliteit. Het ging om een al oudere advocaat, ver in de 60, die relatief kort actief was als advocaat. Uit het nader onderzoek bleek dat ook andere van zijn dossiers onder de maat waren. We zijn in gesprek gegaan met deze advocaat en duidelijk gemaakt dat het écht beter zou zijn te stoppen. Het alternatief was dat we de situatie zouden voorleggen aan de raad van discipline, die dan een besluit moeten nemen of coaching en begeleiding nog zin kan hebben. De advocaat uiteindelijk gekozen voor het eerste.

In 2018 is er gelukkig weer duidelijkheid gekomen over de vraag of rechters signalen mogen afgeven. Er liep hierover een klacht bij de Hoge Raad en een tijdje lang was onduidelijk of rechters wel signalen aan ons mochten doorgeven. Daardoor was er enige terughoudendheid bij de rechterlijke macht te merken. Nu is duidelijk dat het mag. En het moet ook, we kunnen uiteindelijk niet persoonlijk bij elke zitting aanwezig zijn.”

TOEZICHT

Aantal klachten uitgesplitst naar type

TYPE KLACHT	2018	IN % 2018	2017	IN % 2017
eigen cliënt	1.026	45 %	1.028	46%
wederpartij	765	33 %	713	32%
advocaat	172	7 %	182	8%
overig	167	7 %	155	7%
deken	59	3 %	91	4%
burger tegen deken	60	3 %	76	3%
derden zonder klachtrecht	52	2 %		
Totaal	2.301	100%	2.245	100%

De categorie “derden zonder klachtrecht” betreft de klachten die zijn ingediend door diegenen die hier volgens het tuchtrecht niet toe gerechtigd zijn. Dit zijn veelal derden zijn, die geen belang hebben bij een klacht.

TOEZICHT

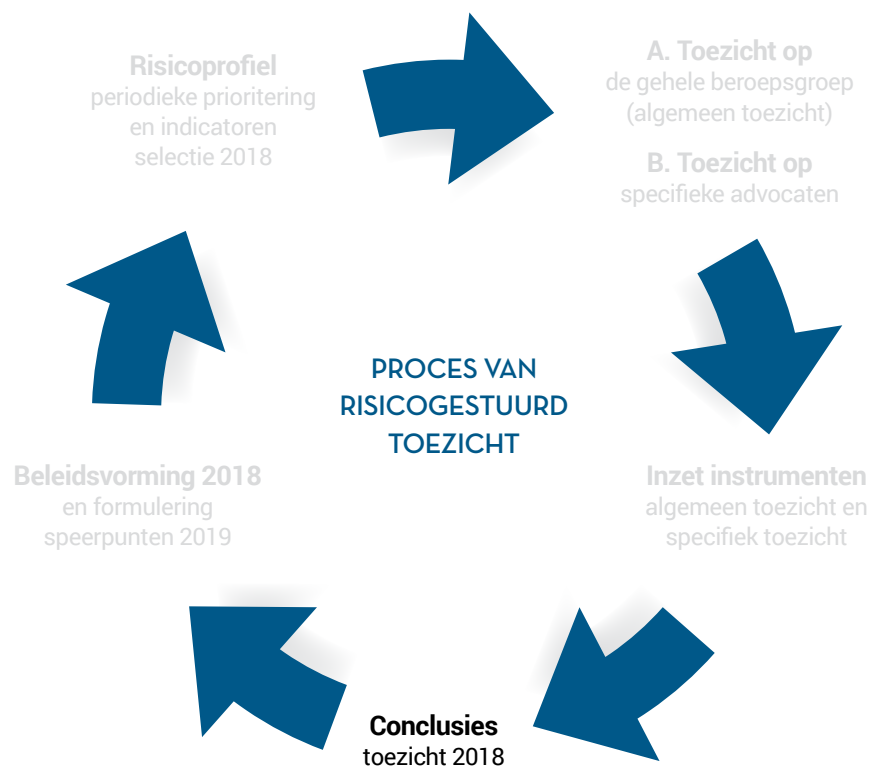
Aantal reeds afgehandelde klachten over 2018,
uitgesplitst per arrondissement

ARRONDISSEMENT	TOTAAL AANTAL KLACHTEN	AFGEHANDELD IN 2018	IN %
Amsterdam	461	210	46%
Den Haag	268	224	84%
Gelderland	175	71	41%
Limburg	134	128	96%
Midden-Nederland	323	219	68%
Noord-Holland	105	67	64%
Noord-Nederland	194	100	52%
Oost-Brabant	165	84	51%
Overijssel	75	75	100%
Rotterdam	245	177	72%
Zeeland-West-Brabant	156	70	45%
Totaal	2.301	1.425	62%

In bijlage III is een totaal overzicht te vinden van het aantal klachten over 2018, waarbij ook een uitsplitsing is gemaakt naar de onderwerpen die per type klager en per rechtsgebied zijn ingediend.

TOEZICHT

3.6. Conclusies toezicht 2018 en vooruitblik 2019

Financieel toezicht

De pilot kengetallen heeft bij 55 kantoren aanleiding gegeven tot nadere monitoring.

Daarnaast heeft er in totaal in 279 gevallen specifiek toezicht plaatsgevonden naar aanleiding van een signaal met betrekking tot financiën.

Mede gelet op de gesignaleerde trend van de zich veranderende markt rond juridische dienstverlening zal een intensivering van het financieel toezicht noodzakelijk zijn.

In 2019 zal de uitvraag naar kengetallen met drie arrondissementen worden uitgebreid. In 2020 zal deze uitvraag in alle arrondissementen plaatsvinden. Uitbreiding van deze vorm van financieel toezicht wordt mogelijk gemaakt door de formatieve uitbreiding die in 2018 heeft plaatsgevonden binnen de **unit Financieel Toezicht Advocatuur** en de uitrol in 2019 van een geautomatiseerd systeem, dat de opvraag van kengetallen zal ondersteunen.

TOEZICHT

Wwft

In 2018 is door middel van cursussen en voorlichting verder gewerkt aan de **bewustwording van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)**. Dit heeft met name geleid tot een toename van 50% van het aantal adviezen van het kenniscentrum Wwft.

De dekens hebben in 2018 beleid geformuleerd met betrekking tot het toezicht en de handhaving van de Wwft, hetgeen zijn weerslag heeft gekregen in de beleidsregel toezicht Wwft 2018 en de beleidsregel bestuursrechtelijke handhaving Wwft 2018.

Gelet op de ontwikkelingen zal in 2019 verder worden geïnvesteerd in het verhogen van de kennis van de Wwft onder de advocaten en zal bovendien actief en gericht onderzoek plaatsvinden naar de naleving van de bepalingen van de Wwft.

Klachten

Ten opzichte van 2017 (2.259) is het aantal klachten in 2018 (2.301) licht gestegen.

Selectie op kwaliteit en normconform gedrag begint aan de poort, meer bepaald bij het aannamebeleid van stagiaires en hun begeleiding. De dekens hebben in 2018 dan ook beleid geformuleerd met betrekking tot de toelating en de begeleiding van stagiaires, welk beleid in de arrondissementen is neergelegd in de beleidsregel stage en patronaat 2018.

Tevens hebben de dekens nadere afspraken gemaakt omtrent het te hanteren beleid rond recidiverende advocaten, welk beleid in 2019 in een beleidsregel zal worden vastgelegd en aan de hand waarvan toezicht door de dekens zal worden uitgevoerd.

FORMULERING SPEERPUNTEN 2019

Voor 2019 heeft het dekenberaad een drietal speerpunten geformuleerd. Deze sluiten enerzijds aan op de interne en externe ontwikkelingen binnen de balie en anderzijds zijn bij de formulering van deze speerpunten ook de ervaringen met betrekking tot het toezicht in 2018 meegenomen.

In het jaarplan 2019 zijn de volgende speerpunten geformuleerd:

1. financiële positie/kwetsbaarheid van kantoren
2. (kennis van) de Wwft
3. eenmanskantoren met extra kwetsbaarheid.

In 2019 zal het dekenberaad deze speerpunten programmatisch gaan invullen met actiepunten.

COLOFON

Redactie
Dekenberaad

Fotografie en interviews
Communicatie NOVA

Ontwerp
X11 Creatie

